

Aandeel Afrika

Journalist en Afrika-kenner Roeland Muskens wordt durfkapitalist. Hij investeert in een Ugandees bedrijf. Voor IS doet hij een jaar lang verslag van zijn mede-eigenaarschap.



Credit Crunch

Het gaat snel. Was er een paar maanden geleden nog twijfel over of de kredietcrisis Afrika zou bereiken, nu zeggen sommige deskundigen al dat Afrika juist extra hard wordt getroffen. Ook Andrew Lugalambi, de directeur van 'mijn' waterbedrijf Ripples bevestigt dat Uganda in de ban is van de crisis, de credit crunch zoals hij dat zo mooi noemt. Vorige maand nog was er een forumdiscussie van Ugandese ondernemers in Kampala waarin de problemen werden besproken. Ripples was erbij! Andrew: "Het meest acute probleem is dat de Ugandese shilling de afgelopen periode met 15 procent is gedaald tegenover de dollar. Daardoor wordt ondernemen duurder, want je hebt meer shillings nodig om bijvoorbeeld machines te kopen." Ook de twee machines die Ripples nodig heeft om meer waterflessen te produceren (waarmee we onze omzet kunnen verdubbelen!), zijn daarmee 15 procent duurder geworden. Dan doen we gewoon onze prijzen ook omhoog, suggereer ik aan Andrew. Kleine zucht door de telefoon. De waterbranche blijkt te drijven op kleine winstmarges. Een prijsstijging van 15 procent zouden de klanten niet pikken. Oké, dat weet ik dan ook weer. Andrew heeft meer verontrustend nieuws: de wereldprijzen van koffie (40 procent) en thee (30 procent) zijn gedaald. Dat zijn de twee belangrijkste exportproducten van het land. Dat betekent dat Ugandezen minder geld op zak hebben en dus minder kunnen kopen. Vooral aanbieders van luxe goederen hebben het zwaar. Vorige maand heeft een bedrijf dat abonnementen voor betaal-tv verkoopt, GTV, de deuren al moeten sluiten. Banken en telecombedrijven sturen mensen de laan uit. En wij? Moeten wij al mensen ontslaan? Dat blijkt mee te vallen. Onze 58 werknemers hoeven niet bang te zijn: water is geen luxeproduct. De vraag naar flessenwater is stabiel. "We zijn zelfs op zoek naar uitbreiding van de verpakkingsafdeling", zegt Andrew. "Daar moeten drie tot vijf mensen bij." De 'afdeling' waar Andrew over spreekt is in feite een lange tafel waaraan een stuk of vijf dames zitten die de flessen sealen en in dozen van 24 stuks verpakken. Fijn dat de dames versterking krijgen. En fijn natuurlijk dat mijn bedrijf meehelpt de werkloosheid terug te dringen.

ROELAND MUSKENS

ETHIOPIEWET

Keurslijf voor organisaties

Westerse ontwikkelingsorganisaties wachten gespannen af hoe de nieuwe 'ngo-wet' in Ethiopië uitpakt. Hun partnerorganisaties ter plekke weten niet of ze hun werk kunnen voortzetten.



Beeld: Lomake van Gonen

Sinds begin dit jaar geldt in Ethiopië de wet dat maatschappelijke organisaties (de zogenaamde ngo's) die voor meer dan 10 procent donorgeld krijgen, zich alleen mogen bemoeien met armoedebestrijding, noodhulp en liefdadigheid. Wie zich toch begeeft op de politiek gevoelige terreinen van mensenrechten, goed bestuur en democratie kan in de gevangenis belanden. Onder andere Amnesty International, het Europese Parlement en de Amerikaanse overheid hebben zich geroerd tegen de wet, waarmee de overheid mensenrechtenschendingen kan verbergen en publiek protest bij de verkiezingen in 2010 in toom kan houden. Navrant is dat de hoop op meer democratische speelruimte die er was vóór de verkiezingen van 2005 de bodem in is geslagen. In plaats daarvan komen angst en wantrouwen. De wet heeft

ook grote gevolgen voor Nederlandse organisaties. Oxfam Novib bijvoorbeeld werkt in Ethiopië met achttien partnerorganisaties, vooral op het gebied van voedsel- en inkomenszekerheid. ICCO steunt 27 uiteenlopende organisaties, van opvang voor straatkinderen tot boerencoöperaties en microkredietverstrekkers. Deze organisaties zitten met hun activiteiten al snel op verboden terrein. Thema's als landrechten, conflictbeheersing en gelijkheid tussen mannen en vrouwen gaan eigenlijk al te ver volgens de nieuwe wet. Laten de Nederlandse organisaties hun onvrede over de wet eigenlijk wel horen bij de Ethiopische overheid? Dat vergt tijd, diplomatie en uiterste voorzichtigheid, aldus een woordvoerder. "Als wij ons hard uitspreken tegen de overheid, plukken onze partners de wrange vruchten." Een dilemma is het zeker, al is stoppen nog niet aan de orde. "Onze Ethiopische partnerorganisaties staan sterk onder druk. We hebben met hen niet alleen een financiële relatie, maar ook een samenwerkingsrelatie. Dus steunen we hen en tasten we af hoe we hen strategisch kunnen helpen hun werk te blijven doen." Toch zal het voor bijvoorbeeld mensenrechtenorganisaties lastig zijn op dezelfde voet door te gaan. De meeste organisaties zullen hun werk vermoedelijk door kunnen zetten als zij hun activiteiten diplomatiek en strategisch verpakken. Een andere mogelijkheid is dat zij verboden thema's niet langer met donorgeld, maar met eigen geld dekken. Dat mag wel. Maar tegelijkertijd wordt betwijfeld of organisaties in staat zijn om voor die taken zelf inkomen te genereren in een land waar de armoede groot is: de meeste zijn vrijwel geheel afhankelijk van buitenlands geld (jaarlijks 1 miljard dollar).

KARIN ANEMA

WERELDBURGERS

WWW.JONGENFRIJ.NL



JONG & FRIJ

MENSENSOMALIE

LEF!

Wie: Fadumo Alin (58)
Wat: directeur van Doses of Hope
Waarom: de bevolking van Somaliland een structureel betere toekomst bieden
Waar: vanuit Nederland en soms in Hargeisa, Somaliland

"Waarom ik Doses of Hope mede heb opgericht? Het is mijn plicht om als lid van de Somalische diaspora ervoor te zorgen dat ons land de steun krijgt die het zo hard nodig heeft. Ik woon sinds 1994 in Nederland. Wij zijn sinds elf jaar actief in Hargeisa, de hoofdstad van Somaliland, en enkele plattelandsdorpen buiten deze stad. We zouden ook in het zuiden van Somalië willen werken, maar daar is het te gevaarlijk. Somaliland daarentegen is sinds de zelfverklaarde onafhankelijkheid in 1991 relatief stabiel. Toen wij begonnen met het verstrekken van microkredieten hebben wij bewust gekozen om ons volledig te richten op vrouwen. Zij vormen het hart van onze gemeenschap en dragen zorg voor het gezin, inkomen en huishouden. Al bijna zeventuizend mensen profiteren van ons microkredietprogramma. Inmiddels zijn wij ook actief op het gebied van onderwijs voor blinden en slechtzienden, orthopedische zorg en hiv/aids-voorlichting. Nu onze organisatie volwassen geworden is, is het van belang dat de continuïteit gegarandeerd wordt. Daarom reis ik regelmatig naar Hargeisa en verblijf ik daar enkele weken zodat ik direct betrokken blijf bij de dagelijkse leiding. Ik verdeel mijn tijd dus tussen Nederland en Somaliland. Als migrant blijf je verlangen naar je thuisland, maar inmiddels voel ik mij ook een Nederlandse. Het wordt steeds lastiger om te bepalen waar ik écht thuis ben. Mijn streven is om het beste van beide werelden te combineren en in te zetten voor de ontwikkeling van Somaliland.

Als ik daaraan kan bijdragen ben ik gelukkig, in Somaliland én Nederland."

STIJN JASPERS



GHANAREMIGRATIE

"Afrika voor de Afrikanen"

Afrikanen in de diaspora moeten makkelijker kunnen terugkeren naar hun roots. Dat was de gezamenlijke conclusie van een bijeenkomst van de Ghana Caribbean Association eind maart in Accra.

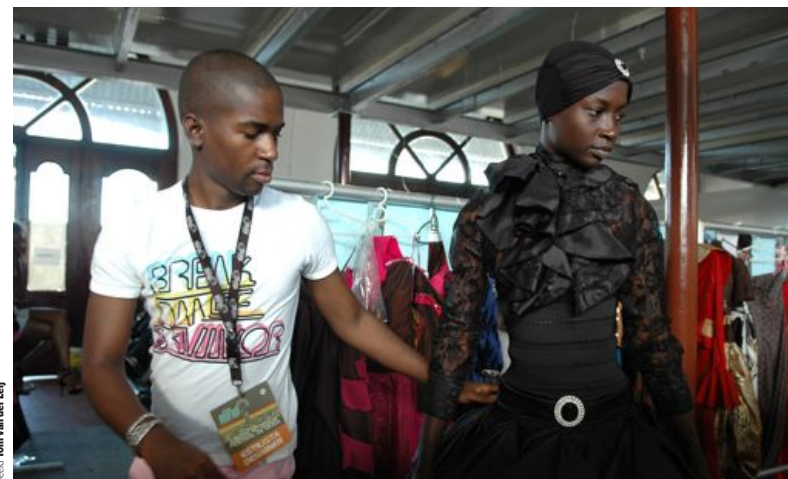
In het publiek zitten opvallend veel mensen in traditionele stoffen en met dreadlocks, terwijl rastahaar toch niet écht een positief imago heeft in Ghana. Een van de spontane sprekers deze middag is Jake Obetsebi-Lampsey, tot twee jaar geleden minister van Toerisme en Diaspora Relaties. Hij heeft een duidelijke boodschap: "Afrika voor de Afrikanen. Nu verdienen vooral de niet-Afrikanen geld in Afrika. Chinezen kopen ons land en leggen onze wegen aan. Er moet meer handel komen tussen het Caribisch gebied en Ghana. Het is de hoogste tijd dat we mensen met skills terug laten keren naar ons continent." Maar dan moet de Ghanaese overheid zich wel soepeler opstellen als mensen zich in Ghana willen vestigen. De Ghana Caribbean Association telt zo'n tweehonderdvijftig leden, voor een groot deel mensen die met idealen naar het land van hun roots zijn gekomen. De meesten woonden hiervoor op Jamaica, een

handvol komt via Suriname uit Nederland. Of hun verre voorouders ook echt tijdens de slavenhandel uit Ghana zijn weggeplukt? Dat doet er niet toe, vindt Jane Pengel (44), secretaris van de vereniging en zelf Surinaamse van origine. Twintig jaar geleden lokte de liefde haar naar Amsterdam, maar inmiddels woont ze met haar Ghanaese partner in Accra. In tegenstelling tot veel andere leden, denkt zij niet dat zij en haar man het land moeten of kunnen opbouwen. "Ik doe wel aan liefdadigheid, maar mijn man verklaart me dan altijd voor gek. Een tijdje kookte ik voor m'n burens. Maar op een gegeven moment gingen ze er vanuit dat ik elke dag wel een pannetje zou komen brengen. Toen ik ermee stopte, verspreiden ze geruchten." Toch vindt ze het goed dat met verenigingsgeld goede doelen worden gesteund. "Want dan weet ik zeker dat het goed terecht komt."

KARIN WESSELINK

MOZAMBIQUE MODE

Een vleugje glamour



Beeld: Tom van der Leij

Dat het overgrote deel van de bevolking van Mozambique onder de armoedegrens leeft, betekent niet dat er niets gebeurt op modegebied. Eens per jaar doet het treinstation in Maputo, ontworpen door Gustav Eiffel, dienst als catwalk. Overal zijn hippe glitter- and glamourparty's en iets minder chique afterparty's. Dress to impress is het motto. Prijswinnende ontwerper Taibo Bacar (23) haalt zijn inspiratie uit klassieke beelden met een vleugje glamour. "Ik houd van mijn land en promoot daarom het product 'Made in Mozambique'." www.mfw.co.mz

TOM VAN DER LEIJ

Marcia



Beeld: Marcia Luyten

- Het Echte Afrika -

W e hebben bezoek en dat wil het Echte Afrika zien. Geen met palmen omringde zwembaden waar ze hamburgers en Heineken serveren. Afrika, dat zijn goudgele leeuwen op een savanne. Rode stofwegen met vrachtwagentjes bezwijkend of bezweken onder groene kookbananen, vijftig mannen of vijftig langhoornkoeien. Lemen hutten met een dak van gras en kinderen in aardetinten die van ijzerdraad, blik en slipperzolen een auto hebben geknutseld.

Voor mijn vrienden boek ik een safari naar Murchison Falls - woest wildpark aan weerszijden van de Nijl op de grens met Congo dat na decennia burgeroorlog net weer voor toeristen is geopend. Waar je de Nijl oversteept op een ponton met een buitenboordmotor, drijven de krokodillen langs. 's Nachts mag je de tent niet uit, want nijlparden grazen voor de deur. Waarachtiger, ongerepeter, kan Afrika niet worden.

Daar heb je wel een Toyota Landcruiser met chauffeur voor nodig - à 130 dollar per dag. Ik reserveer een Out of Africa-safaritent; als in de film met wilde beesten in het decor én 'African Bush Dining', de witte wijn koud in een koeler. De meubels zijn van boomstam en rotan, het licht komt uit olielampen, met wel een klamboe boven het bed. Dat kost 120 dollar per persoon per dag.

Ik bedrieg het bezoek. Echt Afrika heeft geen leeuwen. Geen berggorilla's. Misschien zelfs geen jungle. Vaak geen muskietennet. De gemiddelde Afrikaan is het liefst van de natuur af, want de vooruitgang is betgeld. Toen onze burens in Kampala verhuisden, greep de huiseigenaar zijn kans om alles boven ooghoogte te kappen. Stammen liggen gestapeld voor ons kampvuur. De andere buurman, een Tanzaniaan, wilde de apenkolonie in onze en zijn tuin vergiften.

Het Afrika dat wij 'echt' vinden, is door ons witten gestileerd. Designboeken over bouwen in safaristijl laten zien hoe wij van Afrika houden. Een Afrikaan wil geen bamboe. Die zit graag op pluche banken en anders op plastic stoelen. Hij haat olielampen en wil elektrisch licht, liefst helwit. Het echte Afrika is een Afrika vol brommers en minibuses. De wolven die ze achterlaten zijn niet rood maar zwart.

Marcia Luyten is journalist en publicist. Ze woont met man en drie kinderen in Uganda. www.marcialuyten.nl